

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
3 septembrie st. v
15 septembrie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 30. ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Comóra.

Oradea cetate ademenitoare de verdéşă, cu pajişte fragedă
de primăveră; ici coala câte un brădeţ tiner
formeză un con verde inchis. De ziduri îi
slugesc câte veşi cu ochii, brađi 'nalţi bētrani şi
verii lor, fagii, ce tot mai
sus şi mai sus spre cer
caută. La o parte spre apus se
ridică bētránul Coştila, cu tur-
nurile-i trufase, cu steguleţe de
jnepi, cu afundături 'nnegrite
de fumul vremii, tăcut ca o ce-
tate pustiită de duşmani, dar
tot măreţă, tot neplecată, tot
privindu-te cu dispreţ. Par' că
din el rēsună glasul poetului:

»Numai omu-i trecător
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ținem,
Cum am fost aşá remănem.»

La picioarele-i se întinde ar-
mata de fagi, tineri brădeţi, ce
par' că anume stau la adăpost,
in timp ce maturii s'au cobo-
rit departe in vale să dea piept
cu omul. Şi sórele spre apus,
par' că nesăturat de această bo-
găţie de verdéşă, se furişeză
prin Valea-Cerbului şi rađele-i
strălucitoare aruncă o mreşá au-
rie pe cóstele mai jóse ale
Coştiliei.

E linişte, nici vânt, nici şuer
de maşini, nici glas de om,
nimic; tăcere ca in mormânt.
Şi in asta tăcere adâncă, in
astă frumuseţe fermecătoare, pe
care graiul omenesc inzădar se încercă a o descrie, tu,
om trecător, jucărie a întâmplărilor, simţi aceea ce se
numeşce noţiunea veciniei.

— Da, e frumos Coştila, sânt frumoşi munţii şi
câte comori n'au intr'ênşii, — imi đise moş Oplea, pri-
vind la ei cu jind.

Pe faţă citiai gelosia; clătinatul lui din cap îţi

đicea: „Eu copilul de odinióră, am îmbētránit şi ei
stau aşá şi vor sta încă mult!“

— Cum, dar cine să fi pus óre comori in ei?

— Hei! cine! N'avut cine, cređi? Dar pe aci in-
tr'o vreme se ascundeau hođi de ái mari. Pe aice erá
drumul negustorilor şi boierilor la Braşov. Hođii le tri-
miteau respuns tocmai pe la

Bucureşci, că la cutare đi şi la
cutare loc să le pregătescă ată-
tea şi atătea pungi de galbeni.
Şi boierul séu negustorul pe
care cădea păcatul, decă-i mai
erá drag să trăescă, n'avea ce
să facă, la badea trinitea ba-
nii. Apoi hođii ascundeau banii
prin găurile munţilor, prin locuri
neumblate. Cu vremea unii
muriau, pe alţii îi prindeau şi
banii au ramas in séma celui
Necurat, cruce de aur cu noi!

— Ei, şi n'a aflat nimeni
vre-o comóră de acestea?

— Cum să nu afle! Au aflat,
dar nu-i procopsélá de aşá bani.
Unii se smintesc, alţii mor.
Bună-óră a fost unul la Sinaia,
a găsit o comóră. Mai avea,
cređi, cineva bănet şi case ca
dēnsul? L'am apucat gol ca
degetul, şi aşá de-odată, cine
mai erá ca dēnsul! Şi uite!
nu s'a ales ađi nimica, până
şi nēmul i-a pierit!

Đicēnd acestea íşi suflă pe
d'asupra palmei inálşând o in
sus, ca să arate că după cum
n'a ramas nimic in palmă, tot
aşá şi din averea celui ce aflase
comóra.

— Dar de aicea din Buşteni

n'a găsit nimeni?

— Ba da, a fost unul Ilie. De felul lui erá vē-
nător. Se spune că umblând el intr'o đi aşá cu frate-
seu, prin munţi, s'a rēşleţit unul de altul. De unde şi
până unde pe Ilie l'a prins un somn: cădea d'a'npí-
ciórele, nu alta. De, se đice că el se tot rugá mereu
la Dumnezeu să-i arate o comóră. S'a culcat Ilie, că

Statua lui Heliade in Bucuresti.

nu eră alt chip, și a adormit în pădure. Și iată că i se arată în vis Arhanghelul și-i dăce: „Du-te în cutare loc, la atâția pași d'aceia, după stâncă și vei găsi bani mai mulți decât îți trebuie, dar să inzeștezi două fete sërmane“. Cum s'a trezit el, s'a dus, cum îl învățase ângerul, și ținându-se de jnepi s'a plecat așa peste stâncă și, când s'a uitat a veduț în gaură risipiți o gróză de bani. Fuseseră într'un burduf de capră și, cum putredise burduful, ei se imprăciaseră pe jos. A stat el, Ilie, cât a stat cu ochii holbați la bănet, par' că nu se mai îndurá să plece și să se despartă de ei. Să-i ia, nu avea cum! A tras cu cârja un irmilic, apoi s'a gândit să mērgă acasă să-și ia dāsagi și să-i care încet, încet, să nu se bage de sēmă. Mai la vale a dat și de frate-seu, dar nu i-a spus nimica de comóră. A doua ȓi s'a dus singur, a căutat fel și chip, el vênător crescut pe stânci, care cunoșcea mai fie-ce colț din munții noștri de la Morarul și până la Jepi, n'a mai putut nemeri! Pace! par' că intrase în pământ, par' că se prăbușise peste nópte cu colț cu tot. Și a umblat el sēptēmāni întregi căutând; a spus pe urmă și la cărciumă, s'a dus cu alți vênători: nimic! Nu s'a mai aflat nici în ȓiua de aȓi. Veȓi, pe el l'a cercat ângerul când dormiá și când l'a veduț atât de lacom, că nici măcar lui frate-seu nu-i spune, i-a luat darul și din asta i s'a tras și mórtea bietului Ilie.

Cum adică i s'a tras mórtea? N'a putut aflá comóra și pace! Înainte nu trăiá și fără atâția bani?

— Așá, dar s'a betejit, s'a prostit, tot gogiá, nu grăiá cu nimeni și 'n câteva luni, sërmanul a fost gata. Și ce odor de flăcáu! Par' că-l veduț acuma: înalt și ócheș, se dedeau fetele 'n vânt după el. Avea niște ochi de te sorbiá, când se uitá la om. Plângeau după el fetele de se prăpădiau. Géba, nu-i nimica mai sfânt decât munca omului! Ce câștigá omul cu munca lui, aceea se prinde de el. Incolo: haram vine, haram se duce. Ce lucru póte fi mai blăstēmat decât comóra! Cât sânge nu s'a vērșat pentru ea, căli copii n'au ramas prin ușile ómenilor, câte suflete nu s'au dat diavolului pentru hărânitul ăla. Și mai la urmă e știut că tóte comorile sânt sub stăpânirea Necuratului, cruce de aur cu noi! Bietul Ilie numai unul a luat și s'a smințit! De aceea ele nu se ved ȓiua, ci numai nóptea. Necuratul caută cum ar momi sufletele.

Lumina sórelui tot fugiá prăbușindu-se după cóștele munților. Sus se intindea albastrul senin pe care fugiá piripitul crai nou. Verdele pădurilor se tot închidea acoperit de un voal alburii; pe Valea-Cerbului se audia vijiițul copacilor ca o apă ce ar curge cu zor la vale. Frunȓele uscate foșniau sub picióre, palate fumurii amăgiau vederea în zarea depărtată a pădurilor, tot mai scurtând din cale, cum speranȓele ne scurtéză vieȓa și ne ademenesc să ne grăbim pe povirnișul vieȓei.

SOFIEA NÁDEJDE.

Cugetări.

Progresul, în tóte genurile, e proba și rēsplata silinȓei.

*

O tinereȓe fără amor e ca o diminēțá fără sóre.

*

Se póte totdeauna învinge mai ușor deprinderile rele aȓi decât mâne

Adio locului meu natal.

Remái cu bine, sat iubite
 În care m'am născut pe lume:
 În tine las o-mamă dragă
 Un tată, frați și casa 'ntrégă,
 În care ȓile fericite
 Mi-au fost vieȓa mea și glume!

De-acum n'oi mai avé mominte
 Ca cele ce-am gustat sub scutu-ȓi:
 Să ved în ȓori eșind un sóre,
 Iar séra luna gânditóre,
 Și ȓi făr' nori pe ceruri sfinte
 Și nópti cu stea vestind trecutu-ȓi.

Remas bun și ȓie livadá,
 În care eu prindeam la fluturi
 Și vesel me jucam cu soȓii
 De joc și-apoi cântam cu toȓii
 Dulci cânteci și făceam paradă,
 Când frunȓe cad din plopi de-i scuturi!

Voi munȓi cu văi desfătátóre
 De cumva-ȓe voi duce dorul,
 Cum voi puté 'necá durerea
 Ce mult imi va secá puterea?
 Cum voi opri a mea plânsóre
 Și lacrimilor mari isvorul?...

De ce-a fost scris în cartea soȓii
 Să las a vóstre văi plăcute?
 De ce să nu mai simt mirosul
 De flori, ce ȓe erau prinusul?
 De ce să ve lipsesc ca moȓii?
 Nu póte, ce-i. să se strámute.

La călători rápiți de dragul
 Priveliștei încântátóre.
 De-or întrebá, cá óre cine
 V'a îndrăgit mai mult ca mine,
 Le spune-ȓi, munȓi, la tot sirégul
 Cá nu e nime pe sub sóre.

Aminte să ȓe mai aduceȓi
 Și voi, dumberăvi, cu umbra désă
 Cá am șeȓut sub mândri-ȓi cetini
 Încungiuat de dulci prietini;
 Adio, când ȓe ȓic, imi duceȓi
 Cuventu 'n zarea ne 'ntelēsá!

Isvóre reci cu limpeȓi ape
 Ce tremurá curgēnd pe prunduri
 Să nu uitaȓi cu ce plăcere
 Priviam la voi stând în tăcere,
 Și admiram cum vreau să sape
 A vóstre unde mari afunduri!

Voi paseri de prin codrul verde
 Când imi veȓi mai cântá-așá dulce?
 De nu în țera depărtată
 Aici nici când și nici odată
 Și nime n'o să me desmerde
 Când lebede merg să se culce.

Se duc in stoluri rîndunele,
Cu ele merg și eu de-odată
Dar vor veni in primăveră
Iar in iubita-mi, dulce țără,
Eu n'oi veni 'n zilele mele,
Nu, nici odată, nici odată.

Adio! dar ve țic la tôte.
Voi munți durerea mea veți șci-o
Căci codrii-i va străbate vîntul
Ve va aduce 'n grab' cuvîntul
Și din al vostru sin va scôte
Echou la ultimul adio!...

Caianul-mic in 1 septembrie 1895.

P. O. BOCCA.

Respuns

la cele ce spun dușmanii femeilor.

XIII.

Acestea tôte: părți din natura femeii, din natura iubirei, din natura omenescă, precum și casuri din viață și impregiurări invélite in țeseturile lor — anume le am votat spre a puté respunde mai in special la invinováțirile ce se aduc. Astfel fiind am luat in vedere așa cum e lumea, nu cum ar trebui să fie; descănd cu destulă neșciință, precipitare și nedibăcie, lucruri pentru cari ar trebui studiu îndelungat, dar față cu cele de care sîntem acuzate nu putem tăcea și fără de a ne arogă ore-care pretenție, am judecat lucrurile, după adevărul ce ni se pare că-l vedem.

Domnilor le place a spune că femeia e rea; ei bine, astfel le-o dăm și noi, pe partea ce nu le place, las să spue și mai departe că e rea... Nici un bărbat nu va spune că femeia e decât dînsul mai bună, acesta se trage de prin biblie, de când primul păcat tot in spatele Evei l'au aruncat, ea să și lepede pe cineva sarcina și să scape de or ce respundere ei — las să fie — noi nu ne dăm într'o parte, vrednice sîntem să-l purlăm și să luptăm... dar decă am voi să comparăm bunătatea bărbaților cu a femeilor, de sigur că n'am mai puté găli enumerând tôte acele virtuți ale femeii, de când e lumea și până aji, care au făcut omenirea, ea urnind greul și făcînd temelie casei; ângerul binefăcător și isvorul de fericire al familiei, ea a fost acea care cu cea mai mare abnegare de sine ș-a sacrificat linereța și viața, intru ingrigirea ei față de bărbat și creșterea copiilor, pe când el a fost intodamna egoist. Chiar și invențiunile cele mai mari de civilizație in anticitate, femeia le-a făcut, precum: zidirea de case, carul său trăsura, unelte, imblîndirea animalelor, lucrul câmpului și alle lucruri delicate, lucruri cu capul — e constatat, asta se vede in mitologie, ce rol mare ocupă ființa femeiescă ca binefăcătoare a omenirii, in Dumneșeirea anticității și attributele ce i se dădeau; de sigur că nu degăba și deita înțelepciunii, tot femeia a fost. Bărbatul umblă mai mult la vînătoare, la resboi, venind acasă numai ca un musafir unde tôte trebuia să le găsescă gata, in astfel de impregiurări, el nici nu putea să-și exerciteze într'atâta mintea sa. Tot ce menționăm aice, e de ômeni competenți constatat.

De asemenea se pôte constată, că femeia a fost și este partea cea mai credinciosă din omenire cu tôte că cea mai atacată și cea mai espusă este ea; și ar puté să facă multe, fără rea voință numai prin încântările ce o ademenesc și se întrebunțeză de sute de bărbați față cu una singură ea — să vedem inse care bărbat va spune că i-au cădut femeile silă, din contră ei singuri cea mai mare silă își dau ea să le facă rele și tot dlor mai au încă asupra femeilor gură; dar cât se luptă ea cu dînsii, câtă tactică întrebunțeză pentru a-i înlătură, asta nimică nu insemnăză; am vedé cum ar fi ore decă am schimbă rolurile? Dsale le-au fost femeile prin atâtea mii de ani ca niște copii, in mână — decă au fost așa de trebă puteau să le facă așa cum au vrut, n'aveau decât să mîrgă cu esemplu bun inainte... Nu vrem să ne ocupăm cu moralitatea dlor nici să le punem in sarcină câte ni le spune istoria chiar despre cei mai mari filosofi și moralști cu Socrate in cap.

***

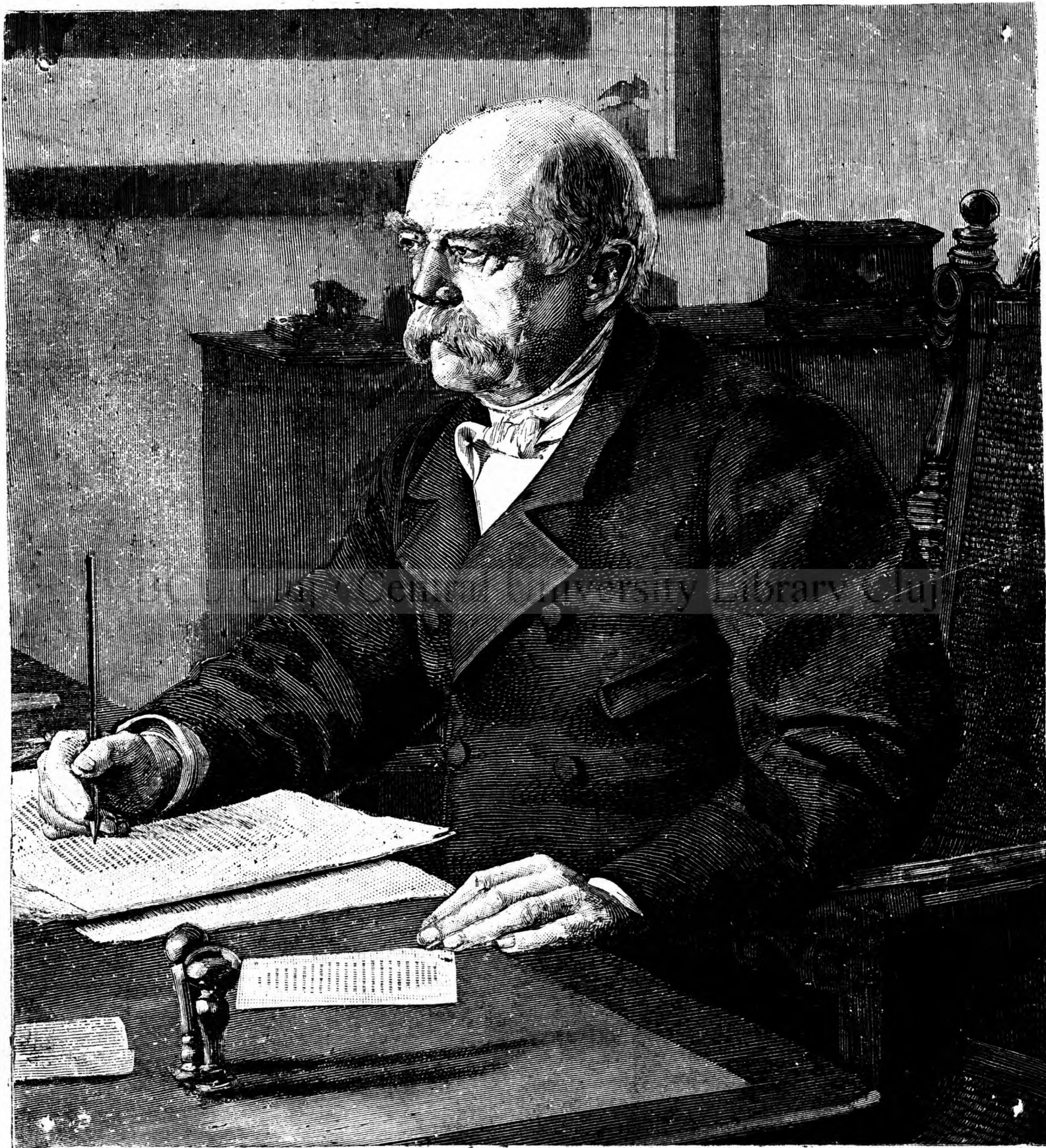
Cu tôte că in cele ce s'au spus pân aici, au intrat destule ce pot servi ca respuns la acuzările făcute, vrem inse a luă cât mai pe scurt și unele din punctele principale in parte.

Astfel indată după punctul ce dl Simu aduce cu Pederzani, induce vederile lui J. J. Rousseau cu carele sîntem in totul de acord. Acesta țice că: bărbatul va fi aceea ce femeia va face din el — la care dl Simu face observarea că bărbații sînt rei și lumea e nefericită pentru că femeia îi dă impulsul așa; seu cel puțin așa se înțelege după invinuirile ce se aduce față de femei. J. J. Rousseau eră un idealist și acesta de sigur, din contactul femeilor nobile ce le-a întîlnit: cât de frumos purtă el amorul seu platonice cu dna D'Houdetot și ce frumos ne descrie in romanul seu pe sublima Heloisa; cum analiză el de bine sufletul de femeie alătura cu al seu. — De sigur că nu or ce femei pot simți și inspiră astfel de amoruri, de aceea nu pôte fi nici lumea tötă așa de fericit influințată.

Cu totul in opoziție acestuia stă sensualul Eminescu, a cărei femei au așa creșcere încât in poesia ce ne-o descrie: „avînd mințile ușore, fac din ochi la bărbați“... de sigur că cu așa societate de femei nu te vei rădică și puté menține la ideal, trebuie să veți lumea pe partea cea mai rea: de acea și el cu tötă filosofia lui nu a tras decât la pămînt. O femeie mai nobilă chiar decă ar fi întîlnit, nu ar fi fost in stare să-l influințeze când eră prea târziu.

Mai departe, ne spun domnii că femeia e capriciosă — și acesta de sigur așa trebuie să fie pentru că nu are vederile destul de limpedi, ideele, principiile destul de formate, ceea ce arată de ce mare scădere e o astfel de femeie și pentru bărbat; din cauza acesta și gândurile lui se vor viciă pe câtă vreme va fi ea așa: ea e sórele care atrage, centrul după care el se învertoșee — creerul lui e mai dezvoltat in gândire și precis in principii pentru că are cultură, dar totuș femeia prin puterea ei va fi in stare a-l abate și influință, cu atâta mai reu decă ea nu va șci cuvința și binele ei il va trage spre reu. De sigur că tinerul care a avut ocașie să se desvolteze in societatea femeilor de condiție bună, se va fi dezvoltat altfel decă acela ce va creșce între spini. Bărbatul va fi aceea ce-i plăcea femeii cum țice J. J. Rousseau; iată și cauza pentru care lumea după cum o constată dl Simu sôrte bine, nu pôte fi destul de fericită; și anume pentru ce? pentru că femeile nu au cunoșcințele și instrucție cuvenită

Bismarck.

H a o s.

Nimeni nu știe ce me muncește
De-atâta vreme far' de repaos,
Căci al meu suflet este un haos
Unde gândirea se rătăcește.

Este ca lacul, la suprafață
Etern albastru, calm și profund,
Nimic nu-i schimbă limpedea față
Inse noroiul este la fund.

Și decă 'n suflet cobor privirea
Nu me reaflu cel de-altă-dată,
Căci unda vieții e turburată
Și e 'n adâncu-i nenorocirea.

CINCINAT PAVELESCU.

Isus și cei doi iubiți.

De Armand Sylvestre.

I

Noaptea e liniștită, o noapte de Judeea în vremea
Credințelor naive inse și a speranțelor pornite
spre viitorul misterios prin graiul neuitat al pro-
feților. O noapte senină și făcută din liniștea tu-
turor lucrurilor!

În aerul lin stelele nu scânteiau, ca și cum
în ochii lor nemuritori ar fi tremurat lacrimi.

Ele păreau mai mult niște cuc mari de aur sus-
ținând un uranist de azur întunecat, d'asupra lumii in-
genuechiată pentru o rugăciune mută. Din coșurile ca-
selor se suiau palpitând în umbră, fumuri depărtate,
ca și cum pământul ar fi fost numai o cădelniță mare,
și frunzele sycomorilor erau legănate de adieri armo-
nioase răscolind astfel lucrurile obosite. Pământul era
cald încă din pricina arșitei de peste și în aer se
înălțau miresme, miresme ușoare, în cari treceau sufle-
tele florilor morțe.

Și amândoi se puseră jos lângă un isvor și plân-
geau fără să dică nici o vorbă, amestecând plânsul
lor cu surisul nesimțitor al apei. Cum nu erau fericiți
decă se iubiau? Vezi că între dragostele lor se pusese
fatalitatea și-i împiedică de a face o singură fericire.
Amândoi erau tineri, ca eră de o frumusețe uimitoare,
și amândoi iubiau pentru întăia oară și iubirea îi făcea
să cunoască întăia suferință.

Pe el îl chemă Nestali și pe ea o chemă Lia și
amândoi erau din triburi rivale, despărțite de ura din-
tre părinți. Și de aceea fugiseră împreună, cam fără să
știe încotro se duceau, știind numai că se duceau im-
preună.

Cu durerea în inimă dar și încântați că sed ast-
fel unul lângă altul, își spuneau că nimic în lume n'ar
puté strivi lanțul care le mângăie și le îndureră mise-
riele. Și izvorul părea că le dă dreptate.

Cine i-a vădută astfel, așa de bine făcuți pentru
comuna fericire care fugia din naintea lor, i-ar fi pis-
muit și i-ar fi și plâns.

Mănile lui tremurau de fericire când mângăia
lungul păr al iubitei sale care strălucia ca argintul la
lumina lunii, și buzele ei se apropiau, fără să se atingă
ca doi trandafiri pe cari adierea îi plăcă pe unul spre

altul și care-și schimbă numai arama lor pătun-
dătoare.

— Te voi iubi până la morțe! îi spunea el cu o
voce pe care numai ea o auzea.

— Până când voi muri te voi iubi! îi răspundea
ea lăsându-și și mai mult capul pe umărul lui.

Și, făcând amândoi, se gândiau că numai un Dum-
nețeu i-ar puté scăpă de suferința acésta grozavă, un
Dumnețeu mai bun decât Jehovah cel fioros care, chiar
de la începutul vécurilor, a făcut ca iubirea să fie o
pedepsă.

Impregiurul lor părea că se induioșează tot și nu
știe ce milă a naturii îi învliă par că cu muzici com-
pătimitoare în cari cântă speranța, speranța iubirii înăs-
cute, astfel cum își o inchipue cineva când iubește
pentru întăia oară.

Și tragedia lor copilărie eră amestecată cu copilă-
rii ca haz. El adună una câte una foile unei zambile
pe cari le rupea ea încet cu degetele-i albe subțiri, și
le punca pe sinul lui după ce le sărută. Erău cu la-
crimile în ochi și cu toate acestea își zimbiau și uitau
în bucuria lor că sunt împreună, că pôte un vecinic
adio îi așteptă în pragul fericirii lor.

Amândoi simțiră de odată un sgomot. Harpe
vibrau, sfêșiind tăcerea cu gemetul lor ascuțit. Și gla-
suri diceau un imn al cărui vorbe nu ajungeau până
la urechia lor.

Se uitară, îngrijați și mirați, în partea de unde
venia sgomotul și vădură apropiindu-se umbră mare
după care urmă un nor de praf ce se lăsă indată în
jos ca valul unei mări care se potolește când se iz-
bește de mal.

Curiositatea îi făcu să sară din locul lor, fiindu-se
imbrățișați încă o rupseră d'a fuga ca niște copii sbur-
dălnici spre cântăreții aceia.

II

Eră un cortej pe care nu s'asteptau de fel să-l
vedă. Bătrâni cu barba albă care le atărnă peste rochiile
cusute în flori, mergeau pe jos, cântând cântice de
slavă, în urma lor veniau robi cari țineau de căpăstru
cămile și catări încăreți cu tot felul de lucruri de ar-
gint și de aur cari străluciau ca și cum ar fi cădută
din cer stele mici și s'ar fi agățat pe ele. Și în cădel-
nițele grele de argint ardeau smirnă, reșină profunată și
cinamul cari de și nu luminau drumul, îl umpleau inse
cu un miros de biserică, ca și cum se făcuse vre-o
jertfă.

Lia îndrăsnă, ca mai întăiu, să s'apropie de băr-
batul care părea mai blajin pentru cei umili și să-l
întrebe unde se duc ei astfel.

Bătrânul îi răspunse blajin:

— Noi suntem Magii cari venim de departe ca
să ne închinăm la Bethleem unui Dumnețeu nou care
s'a născut acum și spre care ne călăuzește stăua acésta,
de când am plecat de acasă de la noi.

Nestali se uită în partea unde arată degetul bă-
trânului.

Privirea lui întălni p'a Lia și amândoi, cu aceiași
măhnire, vădură că stăua acésta nu eră stăua în care
se încrușau, în fiecare noapte, gândurile lor de amore-
sați. Fiind că o superstiție tot așa de veche ca și lumea,
face pe cei ce se iubesc să-și alégă o stea pe cer și
de la care așteptă vre-un ajutor misterios.

Și amândoi se gândiră astfel „Un Dumnețeu nou!”

— Ne dați voe să ve însoțim? întrebă Nestali.

Bătrânul se sfătui cu tovarășii sei cari — fără să-i pôtă audî cineva ce-i respundeau — dedeau din cap legănându-și bărbile până peste brăiele lor cusute cu aur și cu pietre scumpe.

— Aveți vre-un dar bogat ca să-l dați aceluia care așteptă inchinarea noastră? întrebă în sfârșit bătrânul pe cei doi tineri.

— Nu avem alt dar să-i ducem decât dragostea noastră și se Neftali.

Și florile acestea!... și se Lia desprindend din pâr câțiva trandafiri veștejiți din pricina sărutărilor iubitului.

Toți bătrânii se strimbară de ris când aușiră vorbele acestea.

— Măi copii, rideți de noi! și se bătrânul care vorbise întei cu Lia. Se vede că voi nu știți cine suntem noi! Noi suntem puternicii, învățații și înțelepții! Ce ar căută doi nebuni ca voi între noi? Dragostea voastră și flori! Ce ar face un Dumnezeu, rogu-ve, cu niște daruri așa de neînsemnate? Noi îi ducem lași de metalele cele mai rare lucrute frumos de lucrătorii cei mai dibaci și aromatele cele mai prețioase pe cari le am descoperit. Fiind că noi suntem oamenii pentru cari firea nu are taină! Remâneți sănătoși!

Și cortegiul, care se oprise un minut, porni iar ritmat ușor de pașii grei ai oamenilor și animalelor. Neftali și Lia îi lăsară să plece și, cu fruntea umilită, remaseră o clipă în loc, ținându-se de mână.

Inse eră scris că singurătatea lor să fie turburată încă odată

III

Aceștia veniau de la sora apune și umblau cu picioarele gôle, și cântecul pe care-l cântau nu semăna cu înțeleptele armonii pe cari le acompaniează viora și harpa.

Eră un imn țărănesc în limba țărănească, cu care s'amestecă lipătul naiurilor. Și nu eră îmbrăcați cu haine scumpe ci cu piei reu lucrute cari atârnav pe umerii lor ocheși. Și peste pieile acestea sfârșiate erau încinși cu sfori. Cu dênșii mergeau femei și copii cari duceau ramuri culese de pe marginea drumului și pome și șiștare cu lapte spumos. Aceștia erau ciobanii cari veniau să ingenunche lângă staul, dar cari veniau mai târziu decât cei trei Crai de la răsărit, fiind că drumul lor fusese mai greu.

Cel care mergea înainte și se părea că conduce pe ceilalți eră un flăcău căruia îi scăpărau ochii și privirea lui semăna cu a profetilor: eră și fantastică și dulce tot într'o vreme.

Neftali se duse la el și-l întrebă:

Și tinerul răspunse:

— Nu s'a născut nici un Dumnezeu nou, ci Dumnezeu cel vecinic și viu s'a coborît din cer pe pământ ca să aducă legea cea nouă și chibzuită de dênșul de când s'a început vremea.

În vremea asta copiii și femeile se uitau la Lia cu o curiozitate compătimitore.

— Ești flămândă, îți e sete? spune... îi dîseră dênșii.

Lia dete din cap.

— Ah! pricep, ve iubiți, și sântelți nenorociți!

Femeia care vorbiă avea o voce cumplit de dulce.

— Veniți cu noi! și se ea.

Și ciobanii dîseră lui Neftali, — fiind că li se păruse că se purtase călauza lor prea aspru cu un necunoscut:

— Vino cu noi!

Și Neftali și Lia primiră voioși. Fiind că oamenii săraci sânt mai puțin cruși decât cei bogați față cu sărăcimea și nu știu ce fel de frăție uneșce pe toți câți sufer aci jos. Mulțimea se strinse impregiurul lor, cari pentru întea ora se simțiră fericiți că nu mai sânt singuri, și porniră cu toții.

Nu ve voi spune ce vedură ei în staulul unde adormiă copilul lui Dumnezeu, sub suflarea caldă a măgarului, și-a bouului, și sub ochii mumei sale plini de lacrimi. Da, micul Isus dormiă când intrară ciobanii și noii lor prietini în acestă între biserică cu acoperișul de șovar găurit ici-colo, și de unde trebuiau să iasă minunile cultului celui mai falnic care a fost vre-o dată. Isus dormiă și încă de multă vreme, fiind că Magii fuseră nevoiți să se întorcă în țera lor unde trebuiau să se afle înaintea Aurerei, fără ca Acela pe care-l adoraseră dênșii să-și fi deschis ochii să-i vedă. Și darurile lor mărețe și scumpe zăceau d'avalma la picioarele ieslelor de lemn putred.

Și Fecióra și misticul ei soț și bou și măgarul nu băgau în semă bogățiile acestea pierdute, pe cari cășcară de o cam dată ochii ciobanii. Numai Neftali și Lia nu le băgară în semă. Ce-i pasă de bogăție aceluia a căruia inimă e plină de iubire! Pentru dênșul tot una este aurul imprășciat pe drum ori frunzele galbene pe cari le asvêrliă tîmna în trecerea ei.

Lia se duse drept lângă lîgănu dumnezeesc și ingenunchiă și-și luă din pâr cea din urmă flôre ce mai avea și o întinse lui Isus. Și să me credeți că atunci fu o minune. Pleopele lui Isus se ridicară îndaltă; zimbetul îi descreși micile lui buze trandafirii; o rază mare de dragoste îi lumină fruntea. Și flôrea, adineauri veștejită, se întineri de odată. Dumnezeu care nu se tulburase de darurile cele mai scumpe se arătă induioșat pentru că i se dăruia un trandafir veșted!

Fiind că Dumnezeu care se născuse atunci nu eră numai un Dumnezeu de misericordie, ci eră și un Dumnezeu de iubire!

I. S. SPARTALI.

»Marseille«-sa.

Cu capul pleșuv rădîmat a lene pe cote bătrânul invalid dormiă în uniforma lui veche. Aerul năbușitor de vēră i apesă greu bătrânele pleope, care cădură peste ochii lui albaștri, aproape stinși. Din când în când tresăria, deschidea niște ochi mari, apoi se liniștea iarăș și lăsă să fie furat de somn. Și adormiă cu un suris fericit pe buze, simțindu-se așa de bine în lumea visurilor, unde totul îmbracă o altă față; el e iarăș tinerul și vitêzul grenadir, și nu neputinciosul invalid.

Cu acelaș suris fericit povestiă adese nepoșilor despre „vremile cele bune de demult“, despre Napoleon, visul Franciei, între grenadirii căruia fusese și el. Apoi le arată mantêua ciuruită de glônțe și urmele rănilor de pe trup. Și cum povestiă despre mărirea vremilor ajunse, în fundul ochilor lui se aprindea un foc tînăr, care ședea așa de bine trăsăturilor lui severe, apoi focul acela se stingea cu inectul, și bătrânul sub impresia vie a gloriosului trecut își simția ochii umeși de lacrimi...

Un șgomot neobicînut îl trezi de-odată, eră un flășnetar, ce se oprise înaintea căsei lui. Deschise ochii

și ascultă, se mai șterse încă odată la ochi și se ridică repede. Cum, adecă audiă el bine? Flașneta intonă precis renumita „Marseille“-sa. Ochiu i se aprinseră, trupul gârbovit i se îndreptă, simți cum sângele i clo-cotește și fierbe. — Fiecare sunet eră o istorie lungă și stântă, scrisă cu sânge; fiecare sunet il izbiă cu atâta putere, încât el se simția cu totul răpit de o putere supra-omenescă, eră răpit de bucurie, răpit de durere...

El vedea lungile șiruri de grenadiri, cari plecau in frunte cu Caesarul ca să se lupte cu o lume intrégă și in vinele lor vërsă foc Marseille-sa.

In invălmășela luptei ei audiău in șueratul glônțelor aceleaș sunete, căci înălțau inimile și aprindeau focul luptei.

Și când invingătorii benchetuiău, șcrmanul rănit muribund, sdrobot sub copitele cailor eră fericit de audiă pentru cea din urmă dată îndepărtatele acorduri a Marseille-sci, aduse pe aripa vântului.

Iar rentorcându-se cu triumf in capitală, o plouă de flori aruncau peste bravii luptători frumoșele copile. Murii capitalei resunau, repetând in echo fidel Marseille-sa.

Și el decâte-ori nu a primit flori! Decâte-ori nu a fost părtaș acelei gingașe respălări a vitejiei lui...

Cu capul plecat, cu ochi rușinoși Geni il așteptă sêra in pörtă, i gratulă și-l laudă. Și când el își cerea scumpa respălă, obrazii ei albi deveniau purpurii, ea ridică asupra-i privirea dulce și totuș rușinosă din ochii ei negri, își desfăcea brațele rotunde și îi intindea suridënd buzele ei moi. Și erau dulci acele buze fragede, sinul ei eră așă de cald, și brațele așă de rotunde

Iar când, ah când și-a perdut piciorul drept in invălmășela luptei el a cădüt jos, a vëdüt cum inainteză soșii lui, audiă ca prin vis strigări de „Hura“, apoi nu a vëdüt altceva decăt o mare de flacări și sânge Tropicul cailor se audiă departe și Marseille-sa, acea cântare divină i resună in urechi.

Ar fi voit atunci așă de tare să se apropie mai iute călăreșii, să sfărime in picidorele cailor trupul lui... să moră...

Prin minte i mai sbură ca amintirea unui dulce vis chipul iubitei, suridënd esclamă cu voce stinsă: Adio Geni dragă!... Adio!

Dar nu a avut fericirea de a remâne pe câmpul de luptă.

Când se trezi eră in pat, la capu-i veghea frumoșă copilă. Piciorul i l'a tăiat, și când părăsi spitalul și vieța de ostaș, i-a părut așă de reu, că acea sabiă inimică, séu glônț pribég de tun nu i-a nimerit capul, séu inima.

O decorație de aur fu respălata vitejiei lui.

Iar când din nou flamurile fluturau in aer, când Patria-mamă cerea iarăș ajutorul fiilor sei, când ostirea porni cu insuflețirea Marseille-sci, el remase rădimat de un zid. Abiă câteva acorduri i mai vibrau in aud și ostirea dispăruse in un nor de pulbere, când simți el cum inima i se sfășie, duse mâna la frunte și izbucni in un plâns amar.

El simți intréga nefericire, ce-l ajunsese și când își vërsă durerea in lacrimi, îi apărü un tip blând de ânger mângăetor: — Geni.

Și-acum când nici acea ultimă ființă scumpă nu mai eră in vieță, el se simția așă de străin și de părăsit. Fără voe aruncă o privire spre piciorul cel rupt și din pieptul lui eși un suspin apăsät...

Afară sună încă Marseille-sa, erau aceleaș acorduri, aceleaș simțeminte, acelaș foc... de odiniöră.

In fundul ochilor lui stinși se aprinde un foc tiner, ce ședea așă de bine trăsăturilor lui severe, apoi incetul cu incetul se stinse, și bătrânul sub impresia vie a gloriosului trecut își simția ochii umeđi de lacrimi.

Marseille-sa i sună acum in aud ca un cântec de mormânt pe ruinele gloriei de odiniöră a Patrici-mame.

Ușa se deschise incet, scärtăind și un băiet palid îi intinse un taler de plumb. El îi aruncă o monelă de argint. Apoi ca și deșteptat din un vis plăcut și trist, așinti privirea lui stinsă in nemărginita zare, vënd astfel cu ochii deschiși.

Băiatul cu flașneta intr'acea ajungënd la altă casă, incepü iarăș să cânte Marseille-sa.

Bătrânul tresări de astă-dată cu putere, sângele i se urcă in obraz, nările i se dilatară și mânilé le strin-gea pumn. Cum? Cântarea acea sublimă și sfântă de odiniöră, tesaurul scump al națiunei, acum așă ajunsese de banală, încât un băiat să o cânte cu flașneta in ușile ômenilor pentru a căpëtă bani?!

Ce buni, ce recunoscători erau ômenii mai de mult, iar cei de acum cât de rei și de ingrași mai sânt.

O fericite timpuri apuse in negura vecniciei!

In vreme ce mintea i se sbuciumă de atari cugete, pe buze i se ivi un suris ironic și amar:

„Ce batjocură“!

SIMIN.

Poesii populare.

Din comuna Sind cott. Turda-Arieș.

Plânge inima din mine,
Ca 'ntr'un copil de trei țile,
Ômenii toți me intrébă,
De ce port cămeșă négră?
Lasă port c'asă mi dragă,
Că mi mândruța betégă,
Și pe cum mi cămeșă,
Așă mi și inima.

Am avut și eu drăguță,
Mi-a părut cam tineruță,
O-am lăsat ca să mai creșcă,
Minte 'n cap să-și dobândescă,
Eu m'am dus m'am străinat,
Ea s'a pus s'a măritat,
N'aibă hasnă de bărbat,
Nici de șcire nu mi-a dat,
Io tot nu o-ași fi luat,
Că alta mi-am căpëtat,
De-aci 'ntr'al doilea sat,
Mai mândră și mai frumoșă,
Nu ca ea o gălbinișă.

Șcii tu mândră, șcii tu bine,
Cum mergeam sêra la tine,
Acuma cându-s departe.
Tu să-mi scrii mândruță carte.
Carte 'n patru cornurele,
Făcută cu dor și jele,
Cui i-oiu da-o s'o cetescă,
Lacrămile să-l pornescă.
Cum n'au pornit și pe mine.
Când m'am despărțit de tine.

Culese de.

VASILIU MICUȘAN.

Sinaia.

Mai frumos n'am fi putut incheia excursiunile din v'era ac'asta, dec'at fac'end in urm'a o visita la Sinaia. A fost par ca actul final al unei piese care se termina cu o feerie stralucita.

Trenul pornind dinm'ina la cinci, natura impresura inca cu vel atmosfera, prin care strabateau radele soarelui ce resaria de peste munti. T'era Bersei, cu frumocele sale sate din ce in ce mai luminata, pare un furnicar, in care mii de brate lucrate iesira la camp: in fata noastra muntii negri-albastri formau par ca un mur gigantic, in frunte cu Bucegiul, vecinica sentinela a naturii.

Braşovul disparu, ascund'endu-si tote frumocele. Trecura in revista tote suvenirile nostre din sera precedent'a, salutar'am cu placere turnuletele scipiciose ale villelor din Noa si nu peste mult ne infundaram in Carpati. Urcam si cum inaintam, privelistea devinia tot mai frumoasa, tot mai larga, tot mai imponenta. Cea mai mare panorama se ofera, aproape de Predeal, din costa unui munte, de unde vedi jos intr'o prapastie inspaimantatoare o admirabila vale, incungiurata de o padure de brazi si adapostind in sinul ei edificile de vama.

Si iata sentinela! Dorobanţul cu puşca la umer saluta intrarea trenului. Suntem pe teritoriul Romaniei. Iata si gara Predeal. Ni se vizaza pasapoartele si trecem prin purgatorul visitarii bagajelor, unde imbulzela calatorilor si secaturile finantilor se ntrec a ne face suvenirii. In sfersit luam loc pe calea ferata romana, in giur de noi se vorbeşte mult franuzeşte, conductorul striga „Gata“ si trenul se pune 'n miscare. Urm'eză doue statii: Azuga, in o strimtoare de munti, umpluta cu stabilimentele de fabrici, — apoi Busteni, care ca pozitie, in umbra imponentului Bucegiu, la adapostul unei paduri de brazi, face o impresiune incantatoare. Inca o cotitura si iata inaintea noastra, perla Carpatilor, Sinaia.

Cea mai mare parte a calatorilor se da jos. O miscare plina de vietă din tote partile. Unii in birje, alii pe picioare, urca delul. In fata imponentului otel Calraiman ne oprim si admiram tabloul ce ni se infatoşează.

Priveliste grandioasa. In mijlocul unor munti uriesi, un orasel compus din ville. Un cuib de raiu in adancul Carpatilor. De multe ori am vedut Sinaia, dar totdauna mi-a placut mai mult, caci este ca o feciora tinera, care din an in an se face mai frumoasa, mai incantatoare.

Era la anul 1869, cand am vedut int'ia-ora aceste locuri. Veniam de la Bucuresti spre Brasov cu posta, caci atunci inca nu esista calea ferata; dar nu era nici chiar Sinaia de astazi, ci numai o manastire, unde trageau calatorii cari treceau in Transilvania. De atunci si pan' acuma, intr'un patrar de secol s'a nascut si crescute orasul Sinaia, astazi unul din cele mai minunate eremitage pentru vera.

N'am sa-i fac istoricul, ceea ce as pute pre usor, servindu-me de lucrarea dlui G. G. Găleşcu intitulata „Sinaia“, aparuta tocmai acuma. Se ştie de obşte, ca schimbarea ac'asta mare, av'entul colosal ce a luat Sinaia, se datoreşte regelui Carol si reginei Elisabeta,

cari in 1871 visitand aceste locuri, au ramas incantati de frumoşetea lor si au decis sa-si faca aici reşedinţa lor de vera. Pana sa se termine castelul, suveranii au stat cateva veri in manastirea transformata spre acest scop. Intr'aceste, Eforia spitalelor, autorizata de corpurile legiuitoare, a vandut locuri de ville in Vatra-Manastirei; incetul cu incetul, acele au inceput sa se ridice, inmulindu-se din an in an, incat astazi este un oras organizat in tota regula, cu primar in frunte. Aici petrece vera curtea din Bucuresti, aici vin ministri terii si cei straini, cea mai mare parte din lumea culta si bogata din tera, crema societatii romane care nu se duce sa faca bai in strainetate.

Era dinm'ina la şapte. Prin aleele umbrose numai cateva persoane, pe promenada dinaintea casinei aproape nime, chioscul de musică gol, bazarele numai atuncea se deschideau; numai stropitul fantanei saritoare f'eseia in liniştea generala. Lumea nu s'a sculat, ori cel puţin n'a eşit inca.

La cativa pasi de nime, doi unguri priviau Sinaia, incantati de frumoşetea ei. Si de sigur, credend ca nime nu-i intelege, vorbeau entusiasmaţi de cele ce vedeau. „Aşa ceva, dise unul, nu este la noi in tera“.

Intr'aceste clopotele de la manastire au inceput sa sune. Ne-am dus sus sa asistam la serviciul divin si sa ascultam corul. Pana a se incepe liturgia, am eşit pe balconul manastirei si ne-am delectat in admirabila panorama ce se ofera de acolo, represintand tota Sinaia dimpreună cu muntii din impregiurime cari o impresora ca si o cadra stralucita.

Biserica e mica, cum sunt tote in Romania, dar frumoasa. La serviciul divin a celebrat parintele stariş Nifon, om tiner eşit de la universitatea din Cernăuţi; corul a cantat escelent. Lume a fost multa, prin care am vedut pe dl prim-ministru L. Catargiu si pe alii barbaţi cunoscuti, precum si dame din societatea nalta.

Făcuram apoi o plimbare pe strada Carmen Sylva, in sus spre castelul regal si nu peste mult ajunseram padurea de brazi, udata de riul Peleş, care fuge turbat in jos la vale spumegand de furie ca manile omeneşti i-au facut atate pedeci, formand cataracte artificiale si un lac pentru desf'etarea lebedelor.

Aerul petruns de mirosul braşilor, murmurul riuului selbatic, uriaşii munti carise ridicau in fata noastra, radele soarelui ce strabateau prin crengile padurei intunecose, ne faceau o impresiune forte atragatoare. Si dand nişel la stanga, pe platoul unei rarişte verdi, la polele Bucegiului negru, in umbra padurilor, zarim castelul regal, cu multele sale turnuri, numit Castelul Peleş.

Inchis de lumea din afara, prin o cotitura a muntelui si luminat de radele soarelui cari se resfrangeau in verfurile castelului, acesta pare un castel fermecat al poveştilor. Cand l'am vedut ultima-ora, primavera abia sosise, natura inca nu s'a trezit de somnul ei de ierna, castelul era lipsit pe dinafara de acea decoratiune de flori, care acuma i facea un colorit atat de gingaş si poetic.

Urcaram pe admirabila estrada dinaintea castelului si lasam privirea noastra sa se desfeteze in giganticul tablou care se presinta vederii nostre. Incungiurat din tote partile de munti innalti, castelul avea infatisarea unui cuib de şine. O pozitie din cele mai pitoreşti ce se pot intipui.

Si numai intr'un tardiu ne-a vinit gandul sa dam atentiune si decoratiunii de flori, dintre cari tişneşte si o fantana saritoare si sa admiram arta gradinarului care a arangiat aceste tapete, ghirlande si buchete, cari in-

făceau niște covore țesute cu mii de colori, ori atârtau de la un stâlp la altul său surideau din imponentele vase de majolica.

Am fi stat încă mult locului, desfătându-ne în frumusețile ce ni se ofereau, dar muzica ce se auzea din vale ne invită într'acolo. Parcul era plin de lume, dar grosul publicului se plimbă în aleul dinaintea casinului, ascultând muzica militară care cântă din pavilion, iar alții ședeau pe terasa cafenelei și de-alungul promenadei, formând diverse societăți la niște mese, unde se serviau beuturi obișnuite înainte de dejun.

Luarăm și noi loc, privind lumea elegantă care defila înaintea noastră în sus și în jos. Dame din societatea naltă, bărbați distinși, civili și militari, publicul Sinaiei și cei veniți cu trenul de plăcere pentru ziua aceea, își făceau preumblarea de „diminută“. Multe grații, multe toalete frumoase și în deobște o conversație veselă. Ceea ce ne-a surprins mult, a fost că limba franceză s'a auzit puțin. Nu știu fost-a acesta numai o întâmplare sau în adins. Un prieten afirmă, că în adevăr acesta e o reformă în societatea din București. O să vedem.

La orele douăsprezece, muzica a încetat și publicul s'a dus la dejun. Când am intrat în sala de mâncare a otelului Calraiman, aproape toate locurile erau ocupate și numai prin grația dlui „tal“ am putut căpeta o mesuță. Dejunul a fost escelent, serviciul elegant și prompt, plata moderată. De și sala era plină, nici un șgomot. În timpul dejunului s'a prezentat și o tarafă de lăutari italieni și unul din ei a cântat frumos niște romanțe.

După dejun ne-am dus să facem o plimbare prin Sinaia. Mulțimea villelor și frumusețea particulară a fiecăreia au făcut ca timpul să ne treacă repede. O adevărată plăcere artistică, ce te încântă și te încatenază. Progresul e mare. O mulțime de ville nouă, din ce în ce mai frumoase și toate impreserate pe parcuri.

Sera la cinci muzica militară iarăș a început să cânte în parc. În scurt timp s'a adunat și publicul. Acum înse tabloul a avut un colorit nou: mulțimea de copii cari se jucau pe ierba verde într'un loc anume destinat pentru ei. Erau interesante și costumele doicelor, îmbrăcate cu o manta lungă și largă, pe cap o mașnă, atârând până jos două panglice late.

La șapte muzica a încetat și lumea s'a dus la mesă. După mesă parcul și totă Sinaia, avea o privilegie minunată: lumina electrică respândia asupra întregului un farmec admirabil. Villele, arborii și mănăstirea de sus, plutiau par că în o atmosferă fantastică.

Luarăm o birjă și iute sus spre castelul regal. O privilegie feerică! Castelul iluminat *à giorno* strălucia într'o pompă orbitoare. Brații încantați șoptiau misterios. Peșul plângea clocotind că nu putea sta locului. Iar bătrânul Bucegiu veghia fericit că poate să admire atâta frumusețe...

Inse trenul pornește. Iute la gară! Și plecarăm. Dar totă noaptea vedeam tabloul pe care-l părăsiram atât de repede.

IOSIF VULCAN.

A șci să faci onorurile acasă la tine, este a șci să uiți că ești stăpânul casei.

*

Banul? Când nu-l am, șciu ce valoare are.

*

Sistemele nu sunt nimic, operele sunt tot.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Statua lui Heliade în București. Printre puținele statue, care decorează capitala României, statua lui Heliade Radulescu, pe piața din fața universității, este cea mai vechiă. Ea infățișează pe ilustrul părinte al literaturii române stând în picioare, nițel cam plecat înainte, cum avea obiceiul, vorbind elevilor sei.

Bismarck. Cancelarul de fer anul acesta ș-a serbat aniversarea de 80 de ani. Din incidentul acesta îi publicăm portretul, care îl reprezintă în cabinetul seu de lucru.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și științifice. *Dr. Al. G. Găletescu*, șef de serviciu la eforia spitalelor în București, a scos la lumină o broșură intitulată „Sinaia“, în care face, pe documente vechi, istoricul acestei încântătoare stațiuni, începând de la 1695 până în ziua de azi. — *Dr. H. Mitrea*, originar din Reșinari, iar acum locuitor în Viena, a dăruit secției zoologice a muzeului din București o colecție de pești, reptile, amfibii și crustacee adunate de dsa în insulele Celebas și Sumatra. — *Dr. Aureliu Trif*, colaborator la ziarul „Dreptatea“, roșă pe cei ce au adunat abonați pentru traducerea sa „Reamintiri din Turcia“, să-i innapoeze cotele de abonament. — *Dr. Arseniu Vlaicu*, profesor în Brașov, a scos la lumină o lucrare intitulată: „Merceologia și Tehnologia pentru școlele comerciale profesionale și studiu privat“. — *Dr. E. Dăianu*, din redacțiunea ziarului „Dreptatea“ publică invitare la abonament, pentru „Cartea Durerii“ de Emil Bougaud, tradusă de Iacob Nicolescu. Preț 1 coronă.

Academia Română a ținut prima sa ședință șeptemănală după vacanțe vineri la 30 august n Inteu s'a luat act cu acel mai adânc regret de mörtea lui dr. Brândza, fost membru al Academiei. Apoi dl general Fălcoian, în numele tuturor, a mulțumit dlui V. A. Urechia pentru interesul și activitatea ce a depus la congresul limbilor romane, ce s'a ținut anul acesta la Bordeaux. Dl Urechia a respuns mulțumind pentru elogiile aduse și făgăduind, că și pe viitor va continua să fie nutrit de aceleași sentimente ca și până acum.

Enciclopedia Română. Din raportul comitetului Asociațiunii transilvane, prezentat adunării generale din Blaș, aflăm că publicarea acestei Enciclopedii, despre care am scris și noi mai de multe ori în colonele foi noastre, este asigurată. Acesta publicațiune se va redigă după sistemul așa numitelor „Lecsicone de conversațiune“, cari la alte popore au devenit scrierile cele mai populare și aproape indispensabile și a căror lipsă se simte mult și în literatura română. „Enciclopedia Română“, după cum însuș titlul ei arată, va fi o publicațiune de caracter eminent național și se va ocupa în primul rând cu cestiunile de interes curat românesc, oferind în formă lexică o fidelă oglindă despre întreg trecutul și prezentul poporului român și totodată va căuta a da publicului nostru cetitor un bun șetnic și conducător pe toate terenele științelor și artelor. Directorul acestei publicațiuni e dl dr. Corneliu Diaconovich, care a angajat până astăzi aproape o sută dintre cei mai valoroși scriitori români, printre cari numeroși membri ai Academiei Române, profesori uni-

versitari și de la școlile noastre medii, precum și mulți alți bărbați de științe și litere. Lucrările pregătitoare au început și nu peste mult va apărea prima fasciculă. Lucrarea totă va cuprinde cam 120 de côle și va eși în fascicule lunare în curs de doi ani.

Doi învățați străini în Banat. Dl dr. Weigand, profesor la universitatea din Lipsca, precum aflăm din „Dreptatea“, petrece de câteva săptămâni în Banat, unde face studii limbistice române. Pân' acum a fost în giurul Timișorii, la Lugos și la Caransebeș. Distinsul învățat pretotindene e bine primit de toate cercurile române. — Dl Emile Picot, cunoscutul filo-român și profesor la universitatea din Paris, conform aceluiaș diar, acemenea petrece prin Banat, unde adună date pentru lucrarea sa despre tipografiile din țările române, care va eși în limba franceză. Țilele trecute a stat la Comloșul-mare. Aflăm din „Dreptatea“, de unde scötem și informațiunea de sus, că dl Emil Picot s'a și rentors din Banat-Comloș, prin Polonia, la Paris; în Polonia avea să stea câteva țile, spre a face cercetări în arhivele de acolo.

O revistă pentru tinerime. În literatura noastră atât de slab susținută din partea publicului, s'au făcut câteva încercări cu reviste menite pentru tinerime, dar din lipsa spriginirei, toate au încetat. Acumu se anunță una nouă din Tergu-Jiu în România, care va eși la 10/22 septembrie, sub redacțiunea dlui profesor I. Moisil. Noua revistă va avé titlul „Amicul Tinerimei“ va eși la început de doué ori pe lună, cu cuprins de câte o cölă seu o cölă și jumătate și va costă pe an 9 corone. Uram succes tinerii noastre suriore.

Chestiunea omerică. Dl N. G. Dossos, profesor în Iași, a scos la lumină în Brașov o lucrare intitulată „Chestiunea omerică“. Autorul tratéză într'un mod scurt, pe 15 pagine despre cele doué însemnate și nentrecute epopee ale elenilor, adică despre cele 48 de cãnturi ale „Iliadei“ și „Odiseei“ care se atribuesc marelui poet Omer, o chestiune despre care s'au scris multe volume.

Carte bisericească. A eșit de sub tipar la București „Cele patru Evanghelii“ conform textului de la Neamțu, aprobat de Sf. Sinod și onor. minister de culte și instrucțiune publică al României, cu esplicațiuni morale asupra evangeliilor duminicale și a părților de lectură prevădute în programa școlilor primare, urbane și rurale; pentru usul dlor: instructori și învățatori, cum și al elevilor cl. III gimnasială și școlile normale de „Economul I. Constantinescu“, profesor de religie la școla normală de institutore din București. Prețul 1.50. cu rabat de 30%.

Cursul elementar de musică, pentru usul școlilor în genere, de Constantin M. Cordoneanu, a apărut la București. Cursul complect este divizat în patru părți. Primele doué părți sânt broșuri separate, conținând de la 50—60 pagine, iar partea III și VI, într'o singură broșură, de peste 70 pagine. În toate broșurile se cuprinde atât partea teoretică, după program însoțite de exerciții multiple și gradate, după fiecare materie, cum și un numer însemnat de piese școlastice, rugăciuni de școlă, piese corale patriotice, școlastice și religiose. Exercițiile, începând pe o voce, gradat urméză pe 2, 3 și pe patru voci. Broșurile partea I și II-a un leu fiecare și partea III și IV lei 1 și 50. Se află de vëndare la toate librăriile. Depositul general la librăria Graeve et Comp. București.

Cărți de școlă pentru România. Onor. minister al cultelor și instrucțiunei publice, la concursul cărților didactice din iunie a. e., a aprobat următoarele

cărți a dlui V. Gr. Borgovan, prof. de pedagogie la școla normală de institutori și directorul școlei de aplicație pe lângă aceeaș școlă: 1. „Carte de aritmetică pentru clasa I^a primară; prețul 50 bani. 2. „Carte de aritmetică pentru cl. II^a primară; prețul 40 bani. 3. „Carte de aritmetică pentru cl. III^a primară; prețul 50 bani. 4. „Carte de aritmetică și geometrie“ pentru cl. IV primară; prețul 50 bani. (Toate broșate în carton.) 5. „Povățuitor“ spre făcerea lecțiilor de aritmetică și geometrie pentru cursul primar; prețul 50 bani. Toate aceste cărți au apărut deja și se pot procura de la editor, dl Leon Alcalay, București, Calea Victoriei 37.

Diaristic. Dreptatea din Timișora acum apare sub redacțiunea dlui Adrian P. Deseanu. — *Gazeta Transilvaniei* are proces de presă, pe care i l'a intentat Alexi György pentru ofensă de onore. — *Mesagerul Național*, un nou diar poporal-naționalist, redactat de dl Robert Fava, va apărea țilele aceste la București și va eși odată pe săptămână, sãmbãta. — *Vocea Cãlãrașilor* a apărut în orașul Cãlãrași.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Consistoriul mitropolitan din Sibiu ș-a încheiat lucrările. Obiectul principal în ședințele plenare, ne spune „Telegraful Român“, a fost instrucțiunea, care se va da pentru acomodarea preoțimei și poporului din incidentul introducerii legilor bisericești. În locurile vacante de cassar s'a ales asesorul ordinar în senatnl episcopesc Matei Voileanu și în acela de controlor asesorul onorar în acel senat dr. Remus Roșca.

Fundațiunea Gozdu, despre care aduserăm o notiță scurtă în nr. trecut, ocupă astăzi un loc de frunte între instituțiunile culturale românești. Comisiunea administrativă, care ș-a ținut ședințele la sfârșitul lunii trecute în Sibiu, a constatat că comitetul își indeplinește misiunea ce merită stima tuturor românilor. În ce privește stipendiile date tinerilor, scötem din „Telegraful Român“ următoarele notițe: Anul trecut fundațiunea a avut 105 stipendiști. Pentru anul viitor s'au votat 113 stipendii și anume pentru rigorosanți 6.179 fl. 10 cr., stipendii vechi 14.980 fl., îmbunătățiri 3.470 fl., stipendii noué 3.900 fl., suma 28.529 fl. 10 cr. Stipendiștii sânt 41 transilvăneni, 35 ungureni și 37 bãnățeni; după specialitate: 57 juriști, 17 medici-niști, 8 filosofi, 10 tehnici, 2 silvicultori, 4 comercianți și 15 la școlile medii. Fie vecinică memoria marelui mecenat Emanuil Gozdu!

Gimnasiul din Beiuș. Dl Nicolae Diamandi a fost ales de consistoriul plenar gr. or. din Oradea-mare profesor-catechet pentru religiunea gr. or. la gimnasiul gr. c. român din Beiuș.

Învățatorii gr. or. români din districtul Sighișorei, întruniți în reuniune, vor ține adunarea generală a reuniunii lor la Hașfalău în 22 și 23 septembrie n. sub presiul dlui D. Moldovan, notar dl P. Pintea. Afară de alte lucrări ale adunării, învățatorii P. Pintea, Filon Necșa, Ch. Muntean, E. Florea, N. Brândușe, P. German vor ține prelegeri teoretice și practice.

C E N O U ?

Hymen. Dl N. A. Bogdan, cunoscutul nostru colaborator din Iași, la 20 august v. (1 septembrie) ș-a

celebrat cununia cu dşora Alice-Isabelle Baronzi. — *DI Basiliu Morariu* din Cuifod şi dşora Sofia M. Pécuarariu la 3 septembrie s'au cununat la Blaş.

Ştiri personale. *Dnii Aurel Suciu şi Mihai Veliu.* avocat din comitatul Aradului, condamnaţi în procesul Memorandului, vor vini în luna lui octombrie la Arad. spre a se apără în contra acusei ce i-a intentat camera advocaţială din Arad. acasă aprobată acum şi de Curie. — *Teramul Jón Herlea* din Vinerea a fost condamnat de tribunalul din Deva la 3 luni de închisore, pentru o telegramă de aderenţă adresată celor condamnaţi în procesul Memorandului.

Balul din Şimleu, dat cu ocasiunea adunării generale a Reuniunii femeilor române selăgene, a reuşit bine. Primind târziu un raport, numai acuma putem anunţă, că au luat parte dómnele: Clara Maniu n. Coroian, Maria Cosma n. Dragoş, Maria Barbolovici, Aurelia dr. Pop (Oradea-mare.) Ana Mica (Odorhei.) Teresia Baliban (Acăs.) Iernea (Leta-mare.) Laura Bran n. Vancai. Elena Butean n. Bran. Hoble (Cig.) Emilia Pop n. Marcuş (Zelau.) Pop (Unimét.) Regina Buhăţel n. Lengyel (Supur.) Veronica Pop (Babţa.) Vicaş (Hidig.) Carşai (Blaş.) dr. Pop (Năséud.) Ilieş (Bocşa-română.) Coste (Pecei.) Bran (Benefaléu.) Lemeni (Gherla.) Borbola (Sátmar) şi altele, precum şi domnişorele Sabina şi Cornelia Maniu, Elena Mica, Mărióra Iernea, Ternovan (St. Lazar.) Elena Cosma, Cornelia Cristea (Giurtelec.) Pop (Ortelec.) Pop (Şimleu.) Emilia Bran (Tegea.) Vaida (Carastelec.) Delei (Pericei.) Tămaş (Giurgiu.) Filip (Stérci) şi altele.

Balul din Pâncota, arangiat de tinerimea română din părţile aradane, a reuşit bine. Din raportul primit după încheierea numărului trecut, aflăm că au luat parte dnele: Feier (Boroşineu.) Ign. şi Const. Pavlovici (Pâncota.) Pap (Agriş.) Popescu (Buteni.) Olariu (Zărând.) Popovici (Şiria.) Crişan (Seleuş.) Olariu (Arad.) Fildan (Şiria.) Staubesand (Zărând.) Popescu (Covasinţ.) Codrean (Sicläu) şi dşorele Lucia şi Valeria Feier (Boroşineu.) Aurora şi Florica Pavlovici (Pâncota.) surorile Const. Pavlovici (Pâncota.) Popescu (Covasinţ.) Petruţ (Şepreuş.) Ganea (Semlac.) Moldovan (Comlăuş.) Serb (Chitighaz.) Pantoş (Pil.) Olariu (Zărând.) Staubesand (Zărând.) Popescu (Buteni.) Mişcuţa (Giula.) Arsiciu (Galşa.) Raţ (Şiria) şi altele.

O nouă staţiune climatică în Carpaţi. Nu numai la Sinaia, ci în toate staţiunile de la Predeal în jos spre Ploeşti au început să se facă ville pentru veră, unde lumea alérgă din toate părţile României. Acum aflăm, că dl A. Cantacuzino a compus un plan de lucrări pentru transformarea oraşului Câmpina într'o staţiune climatică care să atragă pe numeroşii români cari se duc în străinătate să respire aer curat şi să admire poziţiunile pitoreşti.

Necrológe. *Constantin Radulescu,* inginer, avocat, director al institutului de credit Lugoşana şi fişc consistorial, a încetat din viaţă în Lugoş la 7 septembrie n. în etate de 73 ani. Reposatul a fost un bărbat bine-meritat, care ş-a făcut nume stimat ca luptător al cauzelor noastre naţionale şi bisericeşti-culturale. Îl geleşce soţia Paulina Radulescu n. Seiman şi copiii: Védova Sofia mărit. Vlad cu copiii; George Radulescu cu soţia Elena născ. Nedeleu cu copiii lor; Cornelia măr. Bredicean, cu soţul Coriolan Bredicean şi copiii lor; dr. Constantin Radulescu cu soţia Zoe născ. B. Boerescu

cu copiii lor; Elena mărit. Dobrin cu soţul dr. George Dobrin şi copiii lor. — *Alesandru Micu,* fost vicar foraneu în Făgăraş, iar în anii din urmă canonic la capitulul din Blaş, a încetat din viaţă la 2 septembrie în etate de 65 ani. — *Teresia Petcu,* n. Frantz, soţia preotului gr. or. Trifon Petcu din Ghiroc, a murit în Arad, la 3 septembrie, în etate de 28 ani. — *Stanciu Găroiu,* funcţionar la judecătoria r. din Zerneşci, a reposat la 3 septembrie în etate de 42 ani.

Sfaturi igienice.

In cazul când s'ar ivi vre-un cas de cholera, înainte de sosirea medicului e bine să se facă: 1. Pentru încălşirea bolnavului beuturi stimulante: ceaiu, cafea, cognac, rom, invéliri în plapomi calde, cărămişi calde etc. 2. Pentru a opri diarea: trei linguriţe, la fiecare oră de: Acid lactic 10 grame. Sirop de zahăr 90 grame. Alcool de lámăe 2 grame. Intr'un litru de apă. 3. Pentru a opri vërsăturile: Bucăţi de ghiaţă în gură şi beuturi gazóse.

Contra guturaiului. La intrarea în iernă, multă lume suferă de guturaiu, care póte deveni periculos. După ce faceţi o baie fierbinte, puneţi-ve picioarele în apă cu spirit şi puţin muştar. Acest léc popular e mai bun decât ori şi ce medicament.

Calmarea bólelor de dinţi. Canforul se póte recomanda pentru calmarea bólelor de dinţi. Pentru acésta băgaţi în dintele găurit puţin bumbac muiat în spirit de canfor saturat. Se póte de asemenea introduce în urechi puţin bumbac canforat.

Chocolata e un aliment fórte hrănitó. E bună pentru convalescenţi, pentru copii şi bëtărani, cum şi pentru cei ce lucrează mult cu capul. Chocolata bună se cunoşce prin faptul că se topeşce uşor în gură.

Poşta redacţiunii.

Sabotei. A sosit târziu. De altădată înşciinţeză-ne mai repede. Credem inse că şi notiţa ce am publicat cuprinde tot ce-a fost esenţial. Culege-ne poveşti şi poesii populare de pe acolo; dar nu schimbă nimic, nici un cuvânt, ci scrie intocmai cum şi se spune, explicând în note eventualele

provincialisme.

Dni D. T. în B. Terminul a expirat de multe ori, dar nu ne-ai scris. Să mai trimitem?

Beatrice. Nimica pentru noi?
Paris. Mulţumim.

Călin্দarul săptămănei.

Dum. a 15-a după Rusalii. Ev. dela Mateiu, c. 25. gl. 6. a inv. 4.

Dia sept.	Călin্দarul vechiu	Călin্দ. nou	Sorele.
Duminică	3 Mart. Antim.	15 Nicodem	5 20 5 59
Luni	4 Mart. Babila	16 Eufemia	5 22 5 57
Maiţi	5 Prof. Zaharia	17 Lambet	5 24 5 54
Mercuri	6 Min. Arch. Mich.	18 Copertin	5 25 5 52
Joi	7 Mart. Sozont	19 Sidonia	5 27 5 50
Vineri	8 (+) Născ. Preacuratei	20 Eustachiu	5 26 5 47
Sămbătă	9 PP. Ioachim şi Ana	21 Mateiu	5 20 5 45

Proprietar, redactor respundător şi editor: **IOSIF VULCAN.**

CU TIPARUL LUI IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.